

NORGES HØYESTERETT

Den 11. mai 2009 avsa Høyesterett dom i

HR-2009-00988-A, (sak nr. 2009/211), straffesak, anke over dom,

R/K X

A

(advokat Svein Kr. Arntzen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. førstestatsadvokat Ole Bredrup Sæverud)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Kst. dommer **Falkanger**: Saken gjelder anke over vedtatte forelegg for ulovlig fiske. Den reiser spørsmål om det var tiltrekkelig med muntlig oversettelse av foreleggene for siktede. Videre reiser saken spørsmål om det faktiske grunnlaget er tilstrekkelig angitt i foreleggene, og om hvilken betydning det skal ha at foreleggene angir feil rettsgrunnlag for overtredelsen.
- (2) Natt til 7. mai 2008 gikk to inspektører fra den norske kystvakten ombord i det russiske fartøyet Y, som drev fiske i Norges økonomiske sone. Det oppsto mistanke om brudd på reglene for føring av fangstdagbok og for montering av sorteringsrist i trålen. Fartøyet ble derfor innbrakt til Hammerfest.
- (3) Politimesteren i Vestfinnmark utferdiget 8. mai 2008 forelegg mot eieren av Y – R/K X – for overtredelse av

”I

Lov om Norges økonomiske sone § 8, jfr. § 4

hvoretter det kan gis forskrifter om fiske og fangst i den økonomiske sone jfr. forskrift av 13. mai 1977 om utlendingers fiske og fangst i Norges økonomiske sone § 14, jfr. § 9 hvoretter fiskefartøy skal føre fangstdagbok. Fangstdagboken skal være innbundet og ha nummererte sider.

Fangstdagboken skal føres fortløpende og skal inneholde opplysninger om redskapstype og materiale i redskapet. Videre skal fangstdagboken inneholde opplysninger om dato og klokkeslett ved begynnelsen av hvert enkelt hal/drag/kast og posisjon i angitt lengde og bredde (grader og minutter) og ved slutten av hvert enkelt hal/drag/kast og varigheten av dette. Fangstdagboken skal også inneholde fangst for de enkelte hal/drag/kast, den totale fangst pr. dag og fra fiskestart, levering av fangst til andre fiskefartøy og mottatt fangst til foredling eller transport, alt angitt i kg rund vekt og spesifisert på fiskearter.

Fangst i det enkelte hal/drag/kast skal være inn ført i fangstdagboken senest før neste hal/drag/kast tas om bord.

Grunnlag:

Under fiske i Norsk økonomisk sone den 6. mai 2008 med rederiets fartøy Y, med A som kaptein, ble det unnlatt å spesifisere hvert enkelt fiskeslag for hvert hal ved føring av fangstdagboken.

II

Norges økonomiske sones § 8, jfr. § 4, jf strl. § 48a

for forsettlig eller uaktsomt ha overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av loven jfr. forskrift om utøvelse av fisket i sjøen § 92, jfr. § 12 hvorefter det nord for 62° N skal det ved bruk av rekestrål og stormasket trål være innmontert sorteringsristsystem i trålen jfr. forskrift om bruk av sorteringsristsystem i fiske med torskestrål (100 mm og 135 mm maskevidde) § 23, jfr. § 11. Montering.

Sorteringsristsystemet, som består av en nettseksjon der sorteringsrist eller sorteringsristkassett, løftepanel, ledepanel og en forlengelse er montert, skal monteres inn mellom trålens belg og trålens forlengelse eller sekk.

Sorteringsrist eller sorteringsristkassett, løftepanel og ledepanel monteres inn i nettseksjonen som vist på figur 1, 2, 6c og 6d i vedlegg 3 til forskriften. Sorteringsristens fremre 130 cm eller sorteringsristkassettens fremre 135 cm innmonteres over en seksjonslengde på maks 112 cm uten sorteringsristkassett og 118 cm med sorteringsristkassett målt på strukket lin fra sorteringsristens eller sorteringsristkassettens festepunkt (A1 og A2/B1 og B2) (figur 6a-d, vedlegg 3) mot sideleis til tangerende punkt på lin i forkant av sorteringsristen eller sorteringsristkassetten.

I nettseksjonen der sorteringsristen eller sorteringsristkassetten er montert, skal det monteres fløytkuler for å nøytralisere vekten av sorteringsristen eller sorteringsristkassetten, slik det fremgår av § 12 bokstav e. Fløytkulene skal være 8' (200 mm) i diameter.

For å holde sorteringsristsystemet i rett posisjon skal det på hver side monteres en 7 mm stålkjetting som festes med GM-lås til sorteringsristens eller sorteringsristkassettens øvre fremre hjørner og i sideleisen (sammenføyning mellom overpanelet og underpanelet) bak risten som vist på figurene 1, 2 og 9 i vedlegg 3 til forskriften.

Når et straffebed er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan foretaket straffes.

Grunnlag:

Under fiske i Norsk økonomisk sone i perioden 1. mai 2008 til og med 7. mai 2008 med rederiets tråler Y med reg nr M0070 og med A som kaptein, ble det fisket med en trål hvor sorteringsristen ikke var forskriftsmessig innmontert i trålen. Dette førte til at det ble en reduksjon i seleksjonsevnen til risten.”

- (4) Politimesteren i Vestfinnmark utferdiget også forelegg mot kapteinen på Y, A. Bortsett fra at postene er angitt i motsatt rekkefølge, er foreleggene likelydende.

- (5) Foreleggene ble oversatt til russisk for A over telefon ved tolk. Samme dag som foreleggene ble utferdiget, vedtok A dem på henholdsvis egne og rederiets vegne, jf. lov om Norges økonomiske sone § 8 tredje ledd første punktum.
- (6) A og R/K X påanket vedtakelsen av foreleggene til Hålogaland lagmannsrett. Anken gjaldt saksbehandlingen, og at vedtakelsen ikke kunne anses som bindende viljeserklæringer, jf. straffeprosessloven § 259 nr. 1 og 3. Lagmannsretten avsa 18. november 2008 dom – uriktig kalt kjennelse, jf. straffeprosessloven § 260 tredje ledd – med slik slutning:

- ”1. Anken forkastes.**
- 2. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler M/K X kr. 10.000,- til statskassen.**
- 3. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler A kr. 5.000,- til statskassen.”**

- (7) Lagmannsretten fant at oversettelsen av foreleggene hadde skjedd i henhold til regelverket, og at beskrivelsen av det faktiske grunnlaget var tilstrekkelig utfyllende. At det hadde foreligget tidspress, medførte ikke at vedtakelsen av foreleggene ikke var bindende som viljeserklæringer.
- (8) A og R/K X har anket til Høyesterett. Anken er angitt å rette seg mot saksbehandlingen og lovanvendelsen. Høyesteretts ankeutvalg traff 25. februar 2009 slik beslutning:

”Anken tillates fremmet for så vidt gjelder spørsmålet om oversettelsen av foreleggene var tilstrekkelig, og spørsmålet om det faktiske grunnlaget er tilstrekkelig angitt i post II i forelegget mot M/K X og post I i forelegget mot A. Anken skal prøves på grunnlag av det faktum som er lagt til grunn av lagmannsretten. For øvrig tillates ikke anken fremmet.”

- (9) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (10) Jeg ser først på spørsmålet om oversettelsen av foreleggene.
- (11) Dersom siktede ikke forstår norsk – slik som her – følger det av påtaleinstruksen § 20-5 annet ledd at forelegg skal oversettes etter reglene i samme instruks § 2-8, som i første ledd lyder slik:

”Dersom siktede ikke forstår norsk, skal påtalemyndighetens avgjørelse av påtalespørsmålet, jf. kap. 17 til 22, eller rettsmiddelerklæring, jf. kap. 27, oversettes til et språk vedkommende forstår. Oversettelsen bør normalt skje skriftlig, med mindre det anses ubetenkelig at innholdet i avgjørelsen blir muntlig oversatt når avgjørelsen blir forkynt eller meddelt siktede.”

- (12) Bestemmelsen må leses i sammenheng med EMK artikkel 6, særlig nr. 3 bokstav a. I Høyesteretts kjennelse HR-2001-00023 var spørsmålet om det var tilstrekkelig å oversette en straffedom muntlig for domfelte. Etter å ha drøftet kravene i EMK artikkel 6 nr. 3 bokstav e, uttalte Høyesteretts kjæremålsutvalg følgende:

”Det er med andre ord slik at det ikkje utan vidare er eit krav om at ein dom må ha lege føre skriftleg på den sikta sitt språk. Det kan også takast omsyn til om han på annan

måte har fått tilstrekkeleg forståing av innhaldet i dommen til å kunne bruke rettsmiddel.

Utvalet finn at påtaleinstruksen § 2-8 på dette punkt oppfyller dei krava som følgjer av EMK artikkel 6 nr. 3 e.”

- (13) Jeg legger til grunn at tilsvarende gjelder for artikkel 6 nr. 3 bokstav a.
- (14) Lagmannsretten har gitt følgende beskrivelse av hvorledes oversettelsen skjedde i den foreliggende sak:
- ”Etter bevisførselen finner lagmannsretten det bevist ut over enhver rimelig tvil at teksten i foreleggene i sin helhet, med unntak av rubrikkene på side 4 i foreleggene, ble oversatt til korrekt russisk overfor A. A fikk således informasjon om at vedtakelse av foreleggene var frivillig og at vedtakelse innebærer avkall på retten til domstolsprøving av grunnlaget for foreleggene. Retten viser til at tolken har russisk som morsmål og at hun snakker og forstår norsk meget godt. Tolken og A snakket sammen uten at det oppstod språklige misforståelser eller spørsmål fra A. Oversettelsen pågikk over tre timer, og det legges derav til grunn at påtalemyndigheten benyttet tilstrekkelig god tid for å sikre en forsvarlig og korrekt oversettelse.”
- (15) I likhet med lagmannsretten finner jeg at denne fremgangsmåten var ”ubetenkelig”, jf. påtaleinstruksen § 2-8 første ledd.
- (16) Forsvareren har gjort gjeldende at også den del av foreleggets side 4 som kommer etter siktedes vedtakelsesunderskrift, skulle ha vært oversatt. Denne delen inneholder rubrikker som kan fylles ut for det tilfelle at forelegget ikke vedtas. Forsvareren har særlig fremhevet at rubrikkene ”Jeg er ikke skyldig” og ”Jeg godtar ikke botens størrelse” skulle ha vært oversatt. I disse rubrikkene forklares hva som vanligvis vil skje med saken dersom siktede velger et av disse alternativene.
- (17) Jeg kan ikke slutte meg til forsvarerens anførsel på dette punkt. Etter påtaleinstruksen § 20-5 første ledd tredje punktum skal siktede ”gis en skriftlig orientering om foreleggsordningen og om fremgangsmåten dersom han ønsker å vedta forelegget”. Disse kravene ble ivaretatt på foreleggets side 3, der det blant annet er redegjort for konsekvensene av at forelegget vedtas. Som nevnt ble side 3 oversatt for A. De nevnte rubrikkene på side 4 har karakter av tilleggsinformasjon. Etter min mening var det ingen feil at disse ikke var oversatt.
- (18) Jeg går så over til å se på spørsmålet om det faktiske grunnlaget er tilstrekkelig angitt i post II i forelegget mot R/K X og i den tilsvarende post I i forelegget mot A.
- (19) Etter straffeprosessloven § 256 første ledd nr. 3 skal forelegg inneholde
- ”en kort, men så vidt mulig nøyaktig beskrivelse av det forhold forelegget gjelder, med opplysning om tid og sted”.
- (20) Som det vil ha fremgått, er det som grunnlag for den aktuelle posten bare angitt i foreleggene at fartøyet Y i perioden 1.–7. mai 2008 – med A som kaptein – fisket
- ”med en trål hvor sorteringsristen ikke var forskriftsmessig innmontert i trålen. Dette førte til at det ble en reduksjon i seleksjonsevnen til risten”.

- (21) Foreleggene presiserer ikke nærmere hvilke feil som var begått ved innmonteringen.
- (22) Etter min mening er denne beskrivelsen ikke tilstrekkelig til å oppfylle kravene i § 256 første ledd nr. 3. Forskriften om sorteringsrist i fiske med torsketrål – som foreleggene viser til – gir anvisning på en rekke forhold som må være iaktatt. Ut fra foreleggene er det ikke mulig å lese hvilke av disse forhold overtredelsen gjaldt. Det må riktignok legges til grunn at A – som lagmannsretten formulerer det – ”var klar over hvilke feil påtalemyndigheten bygde på”. Dette kan imidlertid ikke være avgjørende. Kravet i straffeprosessloven § 256 første ledd nr. 3 kan ikke uten videre erstattes av den siktedes kunnskap om hvilket forhold forelegget gjelder. Kravet i nevnte bestemmelse må ses i sammenheng med at anke over forelegg kan grunnes på at ”straffelovgivningen til skade for siktede er anvendt feil på det forhold som er beskrevet i forelegget”, jf. § 259 annet ledd nr. 2. Slik foreleggene her er utformet, er det ikke mulig for ankeinstansen å prøve om lovanvendelsen er riktig. Jeg nevner at en slik prøving bare kan bygge på beskrivelsen i foreleggene. Beskrivelsen kan f. eks. ikke suppleres med opplysninger fra etterforskningsdokumentene, jf. Bjerke/Keiserud, Straffeprosessloven (3. utgave) side 944.
- (23) Den utilstrekkelige beskrivelsen i foreleggene innebærer at det er begått en saksbehandlingsfeil, jf. straffeprosessloven § 259 annet ledd nr. 1. Jeg finner imidlertid ikke grunn til å ta stilling til hvilken virkning denne feilen isolert sett skulle ha vært tillagt, idet foreleggene er beheftet med ytterligere en feil. Aktor har i skranken for Høyesterett opplyst at foreleggene feilaktig viser til vedlegg 3 til forskriften. Jeg har forstått ham slik at vedlegg 3 ikke får anvendelse på den type sorteringsrist Y brukte. Foreleggene skulle isteden ha vist til vedlegg 5. De to vedleggene må anses som en del av forskriften, og de er innholdsmessig sett ikke sammenfallende.
- (24) Hvorvidt politimesteren i Vestfinnmark ved utferdigelsen av foreleggene reelt sett har anvendt kriteriene i vedlegg 3 eller 5, fremstår for meg som uklart. Hvis det er vedlegg 3 som reelt sett er anvendt, foreligger det en lovanvendelsesfeil. Hvis det derimot er vedlegg 5 som reelt sett er anvendt, er det mer naturlig å se det som en saksbehandlingsfeil.
- (25) Jeg oppsummerer med at foreleggene både gir utilstrekkelige beskrivelse av det faktiske grunnlag og dessuten angir uriktig rettsgrunnlag. Samlet sett er foreleggene så mangelfulle at de ikke tilfredstiller den minstestandard som forelegg må ha. Vedtakelsene må derfor oppheves.
- (26) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. R/K Xs og As vedtakelse av forelegg, utferdiget 8. mai 2008, oppheves.
2. Lagmannsrettens dom, slutningens punkt 2 og 3, oppheves.

- (27) Dommer **Tønder:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (28) Dommer **Bruzelius:** Likeså.
- (29) Dommer **Øie:** Likeså.
- (30) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (31) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. R/K Xs og As vedtakelse av forelegg, utferdiget 8. mai 2008, oppheves.
2. Lagmannsrettens dom, slutningens punkt 2 og 3, oppheves.

Riktig utskrift bekreftes: